

*Acta synodi provincialis, gehouden binnen
Zuolle den 14 Augusti end geeindiget den 15
desselven, anno 1604.*

Op desem synodo sijn mith behoerlike credentzbrieven verschenen:
van wegen der lantschop: de edele end vrome JOHANNES WITTE;
van Deventer: MICHAEL KECKIUS end JOHANNES BURANUS, dienaeren,
burgermeester MARTEN STEGEMAN end DAEM PIETERSEN, olderlingen;
van Campen: JOANNES LAMOTIUS, predicant, end burgemeester REINAERT
TENGENAGEL, ouderlinck, HENRICUS GREVENSTEIN, predicant;
van Swolle: JOANNES WEDAEUS, HIERONIJMUS HEERSOLT, predicanten,
burgemeester ENGELBERT ENGELBERTSEN, ouderlinck;
van Oldensaell: LUDERUS VOGELSANCK, ADOLPHUS SPIEZERUS, VALERIUS
ROSTORP, respectie dienaeren tho Oldensael, Enschede end Degenecken,
end ALBRECHT HERINCK, ouderlinck tho Oldensael;
van Lingen: JOANNES SPEENHOVIUS, OTTO FRANTZEN, JOANNES RINGELIUS,

---

van Campen hebben dese questie voorgesteld: off een man, so eene persone ge-
trouwt, daer hy een kindt by hadde ende een jaer by gewoont, met eene andere
begeert, soude moghen gecopuleert worden? Is geantwoort, dat sulx hier niet
mach geconsenteert worden". Boven ons art. 28 staat in QQ „29". 1) „29" QQ
heeft, in verband met het daar doorgehaalde art. 28, hier „30". 2) „J." QQ heeft
„Johannes". 3) „30" QQ heeft „31". 4) „Casparus — synodi" ontbr. in QQ.

respective dienaeren tho Lingen, Ippenburen end Beesten, end GERHARDT SWARTE, ouderlinck;

van Vullenhoe: JOANNES LANGIUS end HENRICUS BEILANUS, respective predicanten tot Vollenhoe end Blocksiel, met burgemeester JAN COEFS, ouderlinck tot Vollenhoe.

1.

Uth dese vergaderde persoenen sijn naer aenroepinge gottlikes namens vercoren tot praesidem JOHANNES LAMOTIUS, tot assessorem JOHANNES WEDAËUS, tot scribam JOANNES SPEENHOVIUS.

2.

Belangende de bevorderunge des generalen sijnodi sal men ersten versoeken van de Gedeputierden deser provincien, wat in desser sake bij de Mogende heeren Staten gedaen sij, end dan de heeren Gedeputierden verner bidden, mith vorstellinge der principaelsten redenen, dat heur E. hijran de goede hulpelike handt tho holden believe.

3.

De van Steenwick end Hasselt hebben haeren olderlinck, de van dem classe gedeputieret was op sijnodum te comen, gelijkewol niet gesonden, hoewel tselve im laetsten sijnodo, tho Campen gehouden, besloten was. Soe hout dese sijnodus deselve voor ditmael (overmits sie noch geenen ordinaris dienaar hebben) geexcusieret, vermanende den classen in dese sake goede broederlike eincheit tho holden.

4.

Angaende den 6 articul lestledenen sijnodi, van dienaeren, die niet en woenen in loco bij haere kereke, omdat se geene bequaeme woeninge hebben, sijn de namen der plaetsen alhier opgeteekent om bij de landtschop an tho holden, dat de opbouwinge derselven bij goeder tijdt noch vor den winter geschehen mochte, warin der E. rentemeester beloefft bij de Gedeputierden deser landtschop het beste te doen. De namen der plaetsen sijn dese: Oelst, Wijje, Camperveen, Denneken end Losseren, Rijssen.

5.

Men sal wederom opt nieuwe versoeken an de Gedeputierden, dat haer E. bij de Staten Generael woude gelieven an tho holden, dat goede opsicht genohmen worde op de druckerijen, ten einde geene kettersche boeken aldaer gedruckt mogen worden.

6.

Der 19 articul lestgehouden sijnodi, dewijle deselve alsnoch niet int werck gestellet ist, so sal deselve hinferner neerstelick onderhouden worden, end sal men hijrentusschen in bedencken nehmen, off deselve gravamina off ten minsten de principaelste van dien niet behoorden dem E. deputato, die van wegen der landtschop gecommittiert sal worden op sijnodum te comparieren, sijnde een lidmate der Gereformeerder religion, vorhin toegesonden worden.

7.

Men sal wederom anholden voor de weduwen der predicanten jaerlicx een lijffpensie te genieten.

8.

Angaende den 27 articul laetsten sijnodi, dewijle men verstaet, dat de landtschop de goederen, tot onderholt van de predicanten geleijt, van verpondinge hebben vrijgelaten, sal men anholden, dat hetselve de van Enschede end alle andere ock mochten genieten, dewijle sommige guetheeren hun hijrin weigerlick holden.

9.

De sake HENRICI PETRAEI tho Ommen ist in sijnodo rijplick erwogen, end daarom persisteert sijnodus alsnoch bij de resolutie, im lestleden sijnodo tho Campen genohmen, houdende hem van sijnen dienste vor gedeportiert.

10.

Men sall versoeken an de landtschop, dat verboden worde: de kinderen niet mogen bij de Jesuiten te laten studieren, bijsunder degene die einige geistlike beneficien van de landtschop sijn genietende, overmits tselve bij openbaere placaten van de heeren Staten te voeren verboden geweest ist, welker placacet noetwendich soude sijn vernieuwet te worden.

11.

MARTINUS, olde pastor ter Ihorst, wort verclaert onduchtich totten kerckendienste overmits sijn onwetenheit in religionssaeken, gelijk de broederen des classis van Swolle verclaeren, welkerem judicio de sijnodus vollenkomen geloove (alst behoert) toestelt. Insgelijcks de pape tho Overeast. Und sal om andere mehr redenen angehouden worden, dat se daetlick gremovieret worden.

12.

Idt sal niet toegelaten worden einige comoedien, tragoedien offte ietwes anders van dergelijken naturen te agieren, so bij schoelkinderen als anderen.

13.

Lingenses hebben onderricht begeert van einige sake RUDOLPH MEIERS, dewelcke van eine vijandt der religie beschuldicht was, dat hij bij de Jesuiten gebichtet unde gerevociert hadde, welkes nochtans van ehme niet kan bewesen worden. Maer nochtans bekennet RUDOLPHUS, dat bij sijn E. graeff FREDRICK VAN DEM BERGE van sijnen kerspelluden angehouden (warin RUDOLPHUS geconsentiert), bij de pastorije int pausdom tho blijven. Heefft darom de classis van Lingen vorg. RUDOLPHUM van dienste gesuspendiert und ferner verclaert, dat RUDOLPHUS vant jaer 99 aff (als solckes geschiet) hem wel gedragen, ock om der religioen willen tho Berck gevangen gehalten und daerbeneffens, in classe Lingensi hijrvan vermaent sijnde, schultbekentnisse gedaen, om vergiffnisse gebeden, de Nederlantsche Belijdenisse und Catechismum bekent end begeert wederom to dem dienste toegelaten tho worden, warup de classis hem mith vogaende openbare schultbekentnisse tot ein lidmate der gemeente wederom op end angenohmen. Der sijnodus, alle dese saken met mehr andere redenen overwogen hebbende, heefft verclaert, dat RUDOLPHUS MEIER wederom tho den dienste toegelaten worde, und stelt dem classi van Lingen in handen te oordelen, off RUDOLPHUS bequameliken daer ter plaetse een tijdtlanck konne geduldet worden, off dat hij na umganck sekerer tijdt tot ein andere plaetse behoorde getransportiert te worden.

14.

De van Steenwijck end Steenwijkerwout, hebbende angenohmen einen predicant buiten weten end kentenisse der classicale vergaderungen, worden wel vor deser tijdt (overmits de classis tegen de persoenen niet toe seggen weet) vor geexcusiert gehalten end doch vermanet, hinferner de kercklike ordnung stricteliken te onderhouden.

15.

Uth classe van Steenwijck is geproponieret van domino LANGIO, dat hem einen goeden raet medegedeijlet mochte worden tot wechnemunge einiger verbitterung tegen einige heeren, alnu bereitz van hen verwecket. Waervan de sijnodus de sake ein weinich overwogen hebbende, ock angehoret end gelettet op de eigene bekentenisse domini LANGII, dat he vor uns bekent sijne passie to vele naegevolcht tho hebben, hefft darom de sijnodus goetgevonden domino LANGIO te doen ein missive an de lantschop over te bringen, warin de sijnodus sal versoecken, dat de E. heeren wouden de schultbekentenisse D. LANGII, die hij mondtlick in haere vergaderunge (vorgeselschapt mith einen anderen ministro loci, daer de vergaderung der Ridderschap end Steden gehalten wordt) doen sal, doch acceptieren, hem solckes vergeven end bij sijnen dienste tho Vollenhoe continueren.

16.

Alsoe men verstaet, dat de Wederdoepers, eine grouwelike secte voerende, seer thonehmen, sal men an de landtschop anholden, dat hun haere vergaderingen verboden mochten worden.

17.

Tgene welcke in vorg. articulen besloten is an de lantschop te versoeken, dartho sullen ministri loci, daer de vergaderung der lantschop gehouden wort, gedeputiert sijn om tselve te versoeken end van den event desselven op naestcomende sijnodale vergaderung rapport te doen.

18.

De naestcomende sijnodus sal binnen Oldensael den 3 Maendach na Pinxteren gehouden worden.

Hijrop is censura morum gehouden end, na dancksegginge des godtlichen namens, sijnodus in vrede geschieden.

Actum ut supra.

J. LAMOTIUS, praeses sijnodi.

JOANNES WEDAEUS, assessor sijnodi.

JOANNES SPEENHOVIUS, scriba sijnodi.